

SAMENWERKING GEBODEN 2

BISDOM

ROTTERDAM

over de organisatie van de territoriale pastoraal in het bisdom

INHOUD

VOORWOORD	3
1. DE MOTIVATIE	5
2. DE UITGANGSPUNTEN.....	7
3. DE VOORWAARDEN	9
4. DE UITVOERING	16
BIJLAGE	18

VOORWOORD

De organisatie van de territoriale pastoraal heeft in het bisdom Rotterdam de laatste decennia uitdrukkelijk de aandacht gehad. Dat spreekt eigenlijk voor zich, als men bedenkt hoezeer de omstandigheden gewijzigd zijn, op cultureel en maatschappelijk vlak, wat betreft levensbeschouwing en geloof, confessionaliteit en actieve kerkbetrokkenheid, en de keuze voor het pastoraat door wijding en zending. De Contourennota uit 1987 en de nota “Scenario pastorale bezetting 1995” brachten de gevolgen van deze ontwikkelingen in kaart. In oktober 1996 presenteerde het bisdombestuur vervolgens de beleidsnota “Samenwerking Geboden”. “Samenwerking Geboden” bevat een oriëntatie op een ‘bisdbreed’ proces “in de richting waarin de noodzakelijke veranderingen dienen te gaan”: meer samenwerking tussen parochies, door fusie en federatievorming, en tussen pastorale beroepskrachten, door teamvorming. Soortgelijke processen vinden ook elders plaats, zowel in de andere Nederlandse bisdommen als in die van West-Europa.

Sinds 1997 is veel bereikt. 75% Van het aantal parochies is bij een samenwerkingsverband betrokken, er zijn nieuwe parochies ontstaan door fusie en ‘solitaire’ benoemingen komen steeds minder voor. Maar het is nodig om een versnelling aan te brengen in het proces. Hierover is de bisdomleiding in de eerste helft van dit jaar een dialoog gestart, met de pastorale beroepskrachten – in een drietal gesprekken, afzonderlijk met de priesters, de diakens en de pastoraal werkers - in februari/maart, met de emeriti-priesters in april, en met de parochiebesturen in een drietal bijeenkomsten in mei/juni dit jaar voor de verschillende delen van het bisdom. In deze bisdbrede dialoog hebben velen in grote betrokkenheid meegedacht over de toekomst van de territoriale pastoraal in het bisdom Rotterdam. De gesprekken zijn waardevol geweest. De voorgestelde ‘oplossingsrichting’ werd gedeeld: grotere pastorale eenheden in territoriale en personele zin door clustering van parochies en samenwerkingsverbanden en door teamvorming. De beraadslagingen hebben bijgedragen tot de verdere rijping van gedachten en ideeën. De vrucht daarvan is “Samenwerking Geboden 2”.

“Samenwerking Geboden 2” geeft nader uitvoering aan de beleidsnota “Samenwerking Geboden” uit 1996. Wat de terminologie betreft, moge duidelijk zijn dat ‘cluster’ / ‘clustervorming’ een technische term is voor de duur van de periode van het proces van de vorming van grotere pastorale verbanden. Vanaf 1 januari 2008 vormt de nota het kader voor de organisatie van de territoriale pastoraal. Vanaf die datum is de uitvoering ook de belangrijkste prioriteit voor de medewerkers van het bisdombureau.

Van vele kanten kreeg het bisdombestuur het advies de regie duidelijk in handen te nemen. De regie voeren kan natuurlijk niet zonder de overtuigde medewerking van alle betrokkenen. Om de aanpassingen te laten slagen en daarmee de voortgang van het Evangelie in dit deel van de Randstad te verzekeren is, zo merkt ook de Priesterraad op, solidariteit nodig, van allen met allen, en – dit betreft met name de pastorale beroepskrachten – mobiliteit, de bereidheid om daar pastoraal werkzaam te zijn waar het in het kader van de aanpassing nodig blijkt te zijn.

De thematiek van “Samenwerking Geboden 2” zal ook onderwerp van bespreking zijn in de periodieke ontmoetingen die het bisdombestuur heeft met de verschillende groeperingen van pastorale beroepskrachten in het categoriale pastoraat.

Het ontwerp van “Samenwerking Geboden 2” is besproken met de officiële adviesorganen van het bisdom. Mede door de kritische inbreng van alle betrokkenen kunnen wij nu de definitieve versie presenteren.

Wij hopen dat “Samenwerking Geboden 2” een vruchtbare bijdrage zal zijn voor de kerk in ons bisdom, waar de H. Willibrord zijn werk in Nederland is begonnen.

Diocesaan Bestuurscollege

A.H. van Luyn s.d.b.

H.A. Verbakel

J.C.G.M. Bakker

bisschop van Rotterdam

vicaris-generaal

algemeen econoom

Rotterdam, 7 november 2007

Op het Hoogfeest van de H. Willibrord

1. DE MOTIVATIE

De kerk heeft als opdracht het Evangelie van Jezus Christus te verkondigen. In essentie is die opdracht onze zending in de wereld, zoals aan het einde van het Marcus-evangelie staat verwoord: “Ga uit over de gehele wereld en verkondigt het Evangelie aan heel de schepping” (Mc 16, 15). In de samenleving die Randstad heet en het territorium van het bisdom Rotterdam omvat, is er een wereld te winnen als het gaat om de verkondiging van het Evangelie. Als kerkgemeenschap zijn we vanuit de aard van ons geloven verplicht om nieuwe wegen te zoeken. Wegen van binnen naar buiten en wegen naar mensen die tot nu toe te weinig hebben ervaren en vernomen van de hoop die in ons leeft. We zijn niet geroepen om ons geloof binnen een kleine groep te houden, hoe belangrijk groepsvorming voor een kerkgemeenschap ook is. We gaan pogingen doen om jongeren langs nieuwe wegen te bereiken. We nemen nieuwe initiatieven in het voetspoor van Christus, opdat – zoals het 12e Eucharistisch Gebed bidt – “voor alle zoekers de weg naar U, Vader, geopend en begaanbaar zij”. Dat betekent innovatief en creatief worden om de oproep van de Heer, om zout en zuurdesem van deze wereld te zijn, concreet gestalte te geven.

Het Tweede Vaticaans Concilie heeft met name in de constitutie over de kerk in de wereld van deze tijd, *Gaudium et Spes*, nrs. 4 en 11, gewezen op de noodzaak de tekenen van de tijd te verstaan. Deze aansporing geldt ook onze tijd. De zending van de kerk is door de eeuwen heen dezelfde gebleven, maar de omstandigheden veranderen en zo ook de inzet van de beschikbare menskracht en middelen. We worden vandaag de dag geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen die – hoewel verre van uniek voor onze streken – om antwoord vragen. Deze antwoorden zorgen voor een verandering in de organisatie en de vormgeving van het pastoraat. De redenen daartoe zijn eenvoudig aan te geven. In vergelijking met het recente verleden staan we voor een situatie waarin we het op een aantal niveaus met ‘minder’ moeten doen: zowel minder priesters, diakens als pastoraal werk(st)ers, als minder betrokken parochianen, die bereid en competent zijn om delen van het vrijwilligerswerk en de bestuurslast van onze gemeenschappen op zich te nemen, minder kerkgangers en minder financiën. Daarmee en daarnaast komen er meer complexe vragen op ons af, die om een specifieke deskundigheid vragen. We zullen rekening moeten houden met die veranderende realiteit. Dit betekent niet dat er uitsluitend neergang valt te constateren, integendeel. Er is nog steeds een behoorlijk potentieel aan mensen die als professionele en als vrijwillige medewerkers vorm geven aan onze kerk. Er worden telkens weer nieuwe initiatieven genomen die zowel de kerk als de omgeving, waarin zij geworteld is, dienen. Er is niet alleen ‘minder’, er is wel degelijk ook ‘meer’. Die krachten verdienen het om verder gestimuleerd te worden.

De kerk krijgt vooral gestalte in concrete plaatsen en situaties. Hoewel de virtuele wereld van het internet niet meer weg te denken is, vervangt deze slechts ten dele het directe contact tussen mensen. Kerk impliceert gemeenschapsvorming en het vormen van die gemeenschappen gebeurt op de eerste plaats op concrete locaties. Deze territoriale plaatsbepaling heeft gevolgen voor de inrichting van een kerkgemeenschap. Hoewel de schaal aanpassing gewenning zal vergen, beoogt een cluster wel degelijk een samenstel te zijn van grotere en kleinere kernen en netwerken. Zij zullen de plaatsen zijn waarbinnen op verschillende wijzen het geloof beleefd en gevierd zal worden. De clustering van parochies en daarmee het formeren van grotere teams geeft de mogelijkheid om samenwerking te realiseren en, meer dan tot nu, een samenhangende strategie te ontwikkelen en krachten en

deskundigheden te bundelen. Die strategie kan de gelovigen in staat stellen om toegang te houden tot de pastorale beroepskrachten. Daarnaast zullen initiatieven kunnen worden genomen om onderlinge netwerken te versterken, opdat onze gemeenschappelijke zending lokaal meer zichtbaar wordt. Tegelijkertijd kan het gebruikelijke beheer van de kerkelijke goederen efficiënter in clusterverband gewaarborgd worden.

Het bisdombestuur denkt dat het de hoogste tijd wordt om nu uitdrukkelijk ruimte te maken voor de opdracht om de tekenen van de tijd te verstaan. Veel is al bereikt in het proces van “Samenwerking Geboden”. Op veel plaatsen en door veel pastorale beroepskrachten, parochiebestuurders en andere vrijwilligers is veel werk verzet om samenwerkingstrajecten te doen slagen. Dit heeft echter niet overal geleid tot afdoende resultaten. Het is nodig dat het proces geïntensiveerd wordt. Op vele plaatsen in het bisdom zal de parochiële structuur verder moeten worden aangepast om ons op de realiteit van morgen voor te bereiden. Dit betreft ook de kerkgebouwen zoals uiteengezet is in de beleidsnotitie “Tent van God”. De periode van verandering mag niet te lang duren. Het is voor alle betrokkenen niet goed als er veel energie gebruikt wordt voor interne schaal aanpassing. Deze energie kan immers beter ingezet worden voor de kerkelijke en missionaire presentie. We hopen dat allen - zowel de pastorale beroepskrachten, de vrijwilligers als de bestuurders in de parochies - meer gericht aandacht kunnen geven aan de buitenwereld. Het is de wereld buiten waarmee we als katholieke geloofsgemeenschap aan de slag moeten, met de samenleving waar we als kerk deel van uitmaken. Er zijn bemoedigende initiatieven waar de beweging ‘naar buiten’ gemaakt wordt. Die moeten ook elders een vervolg krijgen, zowel op plaatselijk als op diocesaan niveau. We kunnen elkaar hierbij steunen en versterken.

We hopen dat deze bezielde en zelfbewuste missionaire agenda een kans van slagen krijgt. Het aanpassen van onze structuren is daartoe een voorwaarde. De territoriale pastoraal in het bisdom Rotterdam zal daarom in een vierentwintigtal clusters worden ingedeeld. Het is binnen deze clusters dat de territoriale pastoraal gestalte zal krijgen. De uitgangspunten voor de clustering worden aangegeven in het volgende hoofdstuk. De concrete uitwerking is opgenomen in de **Bijlage**.

De voorgestelde organisatie van de territoriale pastoraal in ons bisdom betekent voor alle betrokkenen een ingrijpende verandering. Veranderingen zijn zelden aangenaam. Mensen zijn vaak conservatief in de zin dat zij het graag bij het oude laten, bij dat wat hun vertrouwd is, en verlaten het bestaande niet zomaar, zonder een helder uitgetekend perspectief. Het besef te moeten veranderen en de weerstand om daarmee ook daadwerkelijk te beginnen zorgen voor spanning. Die spanning is niet per se ongezond. Ze levert ook energie om de Geest in ons werkzaam te laten zijn.

2. DE UITGANGSPUNTEN

Voor de clustervorming worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Het gaat om een indeling in territoriaal aaneengesloten eenheden (dus niet op grond van doelgroep, profiel of modaliteit). De beleidsnota beperkt zich derhalve tot het territoriale principe en strekt zich niet uit tot de organisatie van de categoriale zielzorg noch tot de mogelijke samenwerking tussen categoriale en territoriale eenheden.
2. De indeling houdt rekening met natuurlijke grenzen, met name daar waar ze een barrière vormen om te reizen naar de verschillende delen van het betreffende cluster.
3. Er wordt getracht om zoveel mogelijk recht te doen aan de sociaal-geografische werkelijkheid in het bisdom. Enerzijds de beide grote steden en de middelgrote steden (meer dan 100.000 inwoners). Anderzijds is er een diversiteit te onderkennen uiteenlopend van kleine steden, woongebieden tot rurale habitat, die wordt samengebracht in de categorie “kleinstedelijke of rurale omgeving” (tot 100.000 inwoners).
4. De bestaande samenwerkingsverbanden worden zoveel mogelijk in tact gelaten en vormen bouwstenen voor nieuwe eenheden.
5. In de clusterindeling worden alleen de pastorale eenheden opgenomen die in de parochiestatistiek van het KASKI zijn vermeld. Per 1 januari 2007 waren dat er 141 (137 parochies en 4 vicariaten/kerkgemeenschappen).
6. De verdeelsleutel voor toedeling van het aantal pastorale beroepskrachten is vastgesteld op basis van de huidige KASKI-gegevens. Een verandering hierin heeft dan ook uiteraard invloed op de toedeling. De toedeling is richtinggevend tot 2015.

Op basis van deze uitgangspunten is een indeling van de territoriale pastoraal van het bisdom Rotterdam gemaakt met een vierentwintigtal clusters. Hoe deze er uit zou kunnen zien, is weergegeven in de **Bijlage**.

De clusters zijn op grond van het aantal parochianen te verdelen in vier categorieën. Tot categorie A behoren de clusters met een aantal gelovigen tot 10.000; tot categorie B de clusters met een aantal gelovigen tussen 10.000 en 20.000; tot de categorie C de clusters met een aantal gelovigen tussen 20.000 en 30.000; tot categorie D de clusters met een aantal gelovigen groter dan 30.000. Het resultaat van deze verdeling staat aangegeven in de **Bijlage**

Elke clustercategorie staat voor een specifieke personele bezetting. Op grond van de KASKI-prognose “Personele bezetting 2015” wordt uitgegaan van de volgende aantallen pastorale beroepskrachten die in totaal beschikbaar zijn voor de territoriale parochies: 55 priesters, 12 diakens, 39 pastoraal werk(st)ers. In de zogenaamde categorie ‘buiten parochiepastoraat’ zijn in 2015 nog eens 21 priesters, 5 diakens en 52 pastoraal werk(st)ers werkzaam. Ook met hen zou gesproken kunnen worden over een eventuele functie binnen de territoriale pastoraal. “Samenwerking Geboden 2” verhoudt zich echter tot de eerder genoemde KASKI-prognose “Personele bezetting 2015”.

Bij de toekenning van de personele bezetting aan de verschillende clusters is niet gekozen voor een verdeling op basis van de klassieke parameters, zoals dat tot nu toe gebruikelijk was, maar wordt alleen het criterium van het aantal parochianen gehanteerd, dat door middel van de administratieve SILA-procedure in toenemende mate objectief is. Deze strategie biedt naast een indirecte weging van kerkgang en sacramentele bediening, gerelateerd aan het aantal parochianen, een zo neutraal mogelijke verdeling van de beroepskrachten, ook ten behoeve van innovatief en missionair pastoraat.

De clusterverbanden dragen de verantwoordelijkheid voor de financiering van de personele lasten van de eigen pastorale beroepskrachten.

De becijfering van de personele bezetting per clustercategorie op basis van het aantal parochianen, onder verwijzing naar het beleidsuitgangspunt van de gedifferentieerde en coöperatieve pastoraal en met het oog op een getalsmatig minimum van 3 beroepskrachten per team, is opgenomen in de **Bijlage**.

3. DE VOORWAARDEN

In de consultatieronde is duidelijk naar voren gekomen dat aan een aantal voorwaarden moet worden voldaan om de plannen, die nu ontvouwd worden, te kunnen realiseren. Deze voorwaarden vormen om zo te zeggen de bedding waarbinnen de voorgestelde clustervorming kan werken. In dit hoofdstuk willen we de belangrijkste van die voorwaarden bespreken, om vervolgens in het volgende hoofdstuk in te gaan op het vervolg en hoe we, met een tijdpad voor ogen, denken verder te kunnen gaan.

Vooropgesteld zij nogmaals: we realiseren ons als bisdombestuur terdege dat de veranderingen die we nu voorstellen, ingrijpend zijn. Ze zullen het landschap van de territoriale pastoraal in het bisdom Rotterdam wezenlijk anders maken. De voorstellen zijn realistisch en dusdanig afgestemd op de toekomstige situatie van de kerk, dat we gespaard blijven voor voortdurend nieuwe ingrepen in de structuur van de territoriale pastoraal. Juist de afgelopen jaren hebben ons geleerd dat voorzichtige kleine stappen steeds weer gevolgd werden door andere voorzichtige stappen. Een te lang durend proces vraagt van alle betrokkenen teveel energie.

We beseffen tevens dat niet alles in één keer gerealiseerd kan of hoeft te worden. Er is tijd nodig voor gewenning en bewustwording. Er is ruimte voor maatwerk en ongelijktijdigheid. De situatie waarin de kerk zich bevindt, maakt het echter noodzakelijk de gehele territoriale pastoraal bij de herstructurering te betrekken en geen enkele plek of plaats hiervan uitgezonderd te verklaren.

In dit hoofdstuk komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Missionaire presentie
- Pastoraat op maat
- Bestuurlijk kader
- Pastoraal team
- Pastorale houding

MISSIONAIRE PRESENTIE

Inzet van de schaal aanpassing is de noodzaak om grotere en meer georganiseerde missionaire dynamiek te ontwikkelen. Het Evangelie reikt verder dan de binnenkring van een geloofsgemeenschap. We staan voor de taak om in woord en daad ons geloof zichtbaar te maken in onze dorpen, buurten, wijken en steden. Impulsen zijn nodig waardoor de betrokkenheid van en bij andere mensen meer in het vizier komt. Er zijn al verschillende initiatieven. De handreiking “Goed nieuws voor alle mensen” uit 2006 is zo’n initiatief uit ons eigen bisdom. Maar ook andere initiatieven kunnen worden genoemd: de actievere presentie op Internet, presentie in wijkverband, retraites en bedevaarten, betrokkenheid bij de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning. We zoeken naar wegen om met de jongere generaties in contact te komen, zoals het project M25, waardoor jongeren zich inzetten voor de werken van barmhartigheid. Op tal van plaatsen worden initiatieven genomen die het waard zijn om elders overgenomen te worden, al dan niet in aangepaste vorm.

Zowel op de klassieke taakvelden: leren, vieren, dienen, pastoraat en gemeenschapsopbouw, als daarbuiten is innovatie nodig om andere mensen, nieuwe groepen in contact te brengen met het Evangelie. Het werken in teamverband maakt het mogelijk om tijd vrij te maken om

deze innovaties te ontwikkelen. Het cluster geeft de mogelijkheid om innovaties en impulsen binnen een samenhangend geheel op meerdere plaatsen te introduceren. Juist voor innovaties vanwege missionaire dynamiek kan het cluster een goed organisatieniveau zijn waarop verbeeldingskracht, creativiteit en organisatietalent bij de vrijwilligers zich kunnen verenigen. Met deze wijze van organiseren zijn op meerdere plaatsen al goede ervaringen opgedaan.

Het bisdom wil ook zelf investeren in het ontwikkelen van de missionaire opdracht van parochies. Zo is onlangs de ‘Dienst missionaire kerk’ opgericht, bestaande uit leden van alle afdelingen van het bisdombureau, aangevuld met enkele missionaire veldwerkers, om inzicht en kennis te vergaren rond het gestalte geven aan de missionaire dynamiek in ons bisdom.

Wel zullen er keuzes gemaakt moeten worden en prioriteiten gesteld, in samenhang met de beschikbare menskracht en middelen. Een goede methode daarvoor is een pastoraal beleidsplan. Het biedt binnen een cluster voor alle betrokkenen een werkkader om vruchtbaar te kunnen functioneren. De pastorale beleidsplannen zullen op het niveau van het cluster worden opgesteld, waarbij ondersteuning vanuit het bisdom gegeven wordt.

SAMENVATTING

- Het primaire doel van de clustervorming is missionaire presentie. Dat wil zeggen geloofsverkondiging die verder reikt dan de binnenkring van een geloofsgemeenschap.
- In het pastoraal plan dat elk cluster maakt, wordt geformuleerd welke missionaire innovaties ontwikkeld worden en welke menskracht en middelen hiervoor beschikbaar zijn.
- Het bisdombestuur ondersteunt de totstandkoming van het pastoraal beleidsplan op het niveau van het cluster. Via de ‘Dienst missionaire kerk’ komt inzicht, ervaring en kennis beschikbaar omtrent de missionaire dynamiek.

PASTORAAT OP MAAT

De territoria waarbinnen de pastorale teams werkzaam zijn, worden groter, evenals de teams. Hoewel begrijpelijk veel aandacht uitgaat naar die vergroting, gaat het daarbij ‘slechts’ om de organisatorische vormgeving. Het pastoraat zelf wordt concreet zichtbaar en voelbaar in kleinere en meer overzichtelijke verbanden. De pleidooien voor missionaire dynamiek zijn met name hierop gericht. Daarom is, juist binnen de schaal aanpassing, ‘pastoraat op maat’ nodig.

‘Pastoraat op maat’ – ook wel ‘schaalverfijning’ genoemd – betekent niet het in standhouden van plaatselijke geloofsgemeenschappen omwille van het in stand houden alleen. ‘Pastoraat op maat’ betekent vooral het stimuleren van lokale netwerken van gelovigen. Dat wil zeggen, plaatselijke geloofsgemeenschappen bieden onderdelen aan van het pastorale programma van leren, vieren, dienen, pastoraat en kerkopbouw. De plaatselijke geloofsgemeenschappen kunnen een aantal basistaken uitvoeren zoals geloofsverdieping, het verzorgen van vieringen en het bezoeken van ouderen en zieken. Het betreft hier een kerkopbouwende taak in verbinding met de missionaire opdracht van de kerk. Hier kan de pastoraatgroep een belangrijke rol vervullen, met name in coördinerende zin, door het signaleren en bespreken van pastorale behoeften, noden en wensen; het voorbereiden en (doen) uitvoeren van pastoraal beleid; het ontwerpen en helpen opzetten van pastorale projecten en activiteiten, juist ook met het oog op de ontwikkeling van missionaire dynamiek, zoals hierboven aangeduid. De plaatselijke geloofsgemeenschappen kunnen ook het contact onderhouden met

de andere kerkgemeenschappen ter plaatse, met maatschappelijke initiatiefgroepen, maatschappelijke dienstverlening en met de gemeentelijke overheid.

Daarnaast is de verwachting dat juist de schaal van de clusters de ruimte biedt om nieuwe groepen, netwerken en bewegingen een kans te geven om zich te vormen en te ontwikkelen en hierbij pastorale ondersteuning te krijgen. We kunnen denken aan groepen die bepaalde initiatieven en activiteiten in de kerk willen presenteren en/of zich richten op bijzondere doelgroepen; waarbij ook andere christelijke kerken betrokken kunnen worden. “Small Church Communities” zijn hiervan een voorbeeld, maar ook groepen die zich inzetten voor diaconale doelen, een bezinningscentrum of een gebedskring. Het kan zowel gaan om meer permanente initiatieven, als ook om initiatieven van tijdelijke aard.

‘Pastoraat op maat’ wil zeggen, dat binnen de clusters niet alles binnen het model van de lokale geloofsgemeenschap wordt geplaatst, maar dat er ook oog, ruimte en ondersteuning is voor hetgeen zich aan christelijke initiatieven daarbuiten of daarbovenuit ontwikkelt.

De clusters bieden een zodanige speelruimte, dat enerzijds door de toenemende mobiliteit, mensen elkaar gemeenschapoverschrijdend kunnen bereiken en anderzijds de afstanden nog ‘te doen’ zijn, waardoor ontmoetingen en activiteiten met een zekere regelmaat en continuïteit kunnen plaatsvinden. Het pastoraal team kan deze initiatieven pastoraal-inhoudelijk van dienst zijn. Het bestuur van de cluster kan deze initiatieven materieel faciliteren, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van accommodatie.

De territoriale pastoraal in het bisdom Rotterdam is pluriform. Er kan niet één model voor ‘pastoraat op maat’ voor het hele bisdom worden uitgerold. Per cluster wordt nagegaan hoe prioriteiten en initiatieven eruit gaan zien. Een belangrijke stap is dat de pastorale teams in het pastoraal beleidsplan signaleren welke initiatieven er zijn of genomen kunnen worden die (deels) buiten de kaders van de lokale gemeenschappen vallen, maar wel aandacht en mogelijk ondersteuning van het team of het bestuur vragen.

Om pastoraat op maat verder te ontwikkelen zijn de medewerkers van de diocesane Pastorale Dienstverlening beschikbaar om clusters te ondersteunen. Tevens zullen zij opgedane ervaring en expertise ter beschikking stellen van andere clusters.

SAMENVATTING

- In de pastorale beleidsplannen wordt uitdrukkelijk aandacht gegeven aan de vormgeving van het ‘pastoraat op maat’.
- De “Kaderregeling voor pastoraatgroepen in het bisdom Rotterdam” uit 1999 wordt herzien.

BESTUURLIJK KADER

Het ontwikkelen van een nieuwe dynamiek, die tezamen met een team van pastorale beroepskrachten wordt uitgewerkt en uitgevoerd, vraagt om een bestuurlijke voorziening, die deze inzet mogelijk maakt. De clusterindeling omvat, uitzonderingen daargelaten, altijd meerdere parochies en dus ook meerdere parochiebesturen.

Van veel pastorale beroepskrachten hebben wij tijdens de consultatieronde begrepen dat zij het liefst met één bestuur te maken hebben. Vanuit organisatorisch standpunt is voor deze zienswijze veel te zeggen. Het ontwikkelen van nieuw elan en het organiseren van nieuwe initiatieven vraagt bestuurlijke kracht. Daar komt bij dat de priester bij wie de leiding in een clustergebied berust, gebaat is bij een zo eenvoudig mogelijke bestuursstructuur, om te

vermijden dat er te veel pastorale werktijd opgaat aan bestuur en overleg. Tegelijk hebben bestuurders van parochies aan ons duidelijk gemaakt dat zij het van belang achten dat de kerk ook lokaal georganiseerd blijft en er een zo kort mogelijke lijn, ook in bestuurlijke zin, blijft tussen parochianen en de bestuurlijk verantwoordelijken. Zij hebben er voorts op gewezen dat de pastorale beroepskrachten meer dan nu gebeurt, verlichting zouden moeten en kunnen krijgen wat betreft organisatorische/bestuurlijke taken. Pastoraal leiderschap kan geen gestalte krijgen zonder een reële koppeling met de daarbij behorende (bestuurlijke) verantwoordelijkheid, maar dient zich tegelijk niet te verliezen in detailaansturing.

Omwille van het bovenstaande vraagt het bisdombestuur aan ieder cluster de bestuurlijke vormgeving nader uit te werken.

Richtinggevend hierbij beschouwt het bisdombestuur het model van de ‘verenigde parochie’ anders gezegd: de volledige fusie. Deze toespitsing in vergelijking met de verschillende modellen uit “Samenwerking Geboden” is ingegeven door de ontwikkelingen sinds 1996 en de opgedane ervaringen. De fusievorm verdient de voorkeur met het oog op een passende en zo eenvoudig mogelijke kerkelijke bestuursstructuur, die tegelijk de grootst mogelijke bestuurlijke helderheid en slagkracht biedt, zowel naar binnen als naar buiten.

‘Fusie’ betekent niet dat er geen voorzieningen op het vlak van pastoraat en beheer nodig zouden zijn voor de nieuwe lokale gemeenschappen (de oude parochies) die de nieuwe parochie omvat, voorzieningen die ook voor het eigen karakter en de herkenbaarheid van de lokale gemeenschappen van groot belang zijn. Op verschillende plaatsen zijn hiermee reeds goede ervaringen opgedaan. Deze voorzieningen vormen geen onderdeel van de bestuurlijke vormgeving van een cluster, ze betreffen met name de communicatie en coördinatie, naar binnen toe en naar het nieuwe bovenlokale parochiebestuur.

Dat de ‘verenigde parochie’ de voorkeur heeft voor de bestuurlijke vorm van de clustering, wil niet zeggen dat er in bepaalde gevallen geen andere regelingen mogelijk zijn. Deze zijn ter beoordeling van de bisschop. Uitgangspunt is en blijft dat alle betrokkenen loyaal meewerken aan een vorm van structurele samenwerking binnen de clusterindeling, zich daarvoor inzetten, ook door het bedenken van oplossingen voor eventuele obstakels.

De migrantengemeenschappen in ons bisdom behoeven bijzondere aandacht. Ze bevinden zich vrijwel uitsluitend in de twee grote steden, Rotterdam en Den Haag. Daar zullen zij zoveel als mogelijk betrokken worden bij de clustervorming. Tegelijk kan het wenselijk zijn om hen omwille van de taalverschillen en de grotere regionale reikwijdte van de gemeenschap apart te behandelen.

De weg naar een nieuwe bestuursvorm zal begeleid worden en het bisdombestuur is bereid hierin te faciliteren.

Het werkgeverschap van pastorale beroepskrachten en andere werknemers zal bij de nieuw te vormen pastorale verbanden komen te liggen. Het bisdom zal faciliterend kunnen optreden om de administratieve last te verminderen.

Consequentie van deze inzet – zoals ook voorgesteld in de consultatieronde -, is dat voor het bisdombestuur en de medewerkers van het bisdombureau het cluster het aanspreekpunt zal zijn. Alle belangrijke kwesties zullen in clusterverband van een antwoord worden voorzien. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de gebouwenproblematiek, zoals hierboven in hoofdstuk 1 reeds is aangestipt. Het beleid op basis van de notitie “Tent van God” wordt doorgezet, maar nu in het brede verband van de clustervorming.

Er is meer nodig om pastorale beroepskrachten en het bestuurlijk kader verder te ondersteunen. Terecht werden in de consultatieronde opmerkingen gemaakt over het inrichten van een centraal uitvoerend secretariaat op clusterniveau. Dit secretariaat zal op uitvoerend niveau het nieuwe pastorale verband op clusterniveau ter zijde staan. Daarnaast is het mogelijk dat een cluster behoefte heeft aan meerdere plaatselijke 'loketten'.

Er is veel ervaring opgedaan met de instelling van parochiesecretariaten. Deze ervaring zal uiteraard worden gebruikt op die plaatsen die nog (vrijwel) geen secretariaat hebben (vgl. de brochure "Parochiesecretariaat" *Bulletin Pastorale Dienstverlening 2006-2*). In dit kader zal het bisdombestuur de professionalisering van het parochiesecretariaat ondersteunen.

We vermoeden dat ondersteuning voor bestuurders in dit bestuurlijk kader verdere uitbouw nodig heeft. Met het oog hierop willen wij toewerken naar de verdere introductie van de bestaande "besturencursus" of het ontwikkelen van speciale modules Pastorale School. Deze zullen ook pastoraal organisatorische thema's bevatten, zoals de opzet van de Aktie Kerkbalans of het gebruik van de ledenadministratie.

SAMENVATTING

- Voor de bestuurlijke vormgeving van de clusters is het model van de 'verenigde parochie' richtinggevend. Eventuele andere regelingen zijn ter beoordeling van de bisschop.
- In ieder cluster wordt een plan gemaakt hoe de relaties met kernen, gemeenschappen dan wel parochies worden onderhouden.
- Elk cluster maakt een plan voor het in te richten centrale secretariaat.
- Het clusterbestuur is het eerste en voornaamste aanspreekpunt voor het bisdombestuur en vice versa.
- Het bisdombestuur zal verdere actie ondernemen met betrekking tot de personeelsadministratie alsmede ten aanzien van de professionalisering van het parochiesecretariaat, besturencursus en modules Pastorale School.
- Het bisdombestuur zal de betrokken parochies en federaties begeleiden bij het opstellen van de bestuursplannen.
- De kerkgebouwenproblematiek wordt van nu af behandeld in het bredere verband van de clustervorming.

PASTORAAL TEAM

De opbouw van het cluster gaat gepaard met teamvorming van de pastorale beroepskrachten. In de consultatiegesprekken is gebleken dat vrijwel iedereen het belang onderkent van samenwerking op het pastorale vlak, zeker met oog op de hedendaagse noden van de kerk. Teamvorming dient rekening te houden zowel met de bevoegdheden op grond van wijding of zending als met de persoonlijke talenten van de pastorale beroepskrachten. Niet alleen de bevoegdheden zijn verschillend. Ook de pastorale kwaliteiten, de persoonlijke levensgeschiedenissen en de opgedane ervaringen in de pastoraal lopen uiteen. Naast deze verschillen hebben de pastorale beroepskrachten veel gemeenschappelijks. Allen zijn door de bisschop gezonden om temidden van de gemeenschap, waarvoor zij zijn aangesteld, het Evangelie te verkondigen en leiding te geven aan de geloofsgemeenschap, met een voorkeur voor iedereen die verdwaald en verweesd is geraakt. Die zending geldt allen die van hun roeping hun werk hebben willen maken en die zending op een professionele wijze vorm willen geven. Niemand van hen oefent die zending uit in een vacuüm, los van de concrete

zorgen en noden van de gemeenschap om hen heen, los van de bisschop. En daarom evenmin los van elkaar. De Heer zelf “wees (twee en) zeventig anderen aan en zond hen” uit: “twee aan twee”. (Lc. 10, 1). Het getuigt van professionele én van evangelische kwaliteit om samen te werken voor de zending.

Het pastoraat binnen de clusters is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle pastorale beroepskrachten in het cluster. Zij vormen het ‘pastoraal team’. Hieronder wordt verstaan: een kerkelijk orgaan, bestaande uit minstens drie leden aan wie door de bisschop de behartiging van de pastorale zorg in een cluster onder eindverantwoordelijkheid van een priester wordt toevertrouwd, en waarvan de werkzaamheden worden gedragen in gedeelde verantwoordelijkheid en gezamenlijke besluitvorming.

De pastorale beroepskrachten die nu in het cluster werkzaam zijn, zullen deel gaan uitmaken van het pastoraal team. In de periode van clustering en de vorming van het pastoraal team zullen er individuele gesprekken met alle pastorale beroepskrachten worden gevoerd. Juist omdat de beroepskrachten in een nieuwe constellatie samen zullen gaan werken, zijn die gesprekken van groot belang. Een uitkomst van die gesprekken zou kunnen zijn dat gezocht wordt naar een benoeming of een werkring elders in het bisdom.

De ervaring leert dat een pastoraal team in het begin intensief begeleiding nodig heeft om daarna beter zelfstandig te opereren. Het bisdombestuur zal de begeleiding faciliteren.

Het zijn de noden van de kerkgemeenschap en de noodzaak om vooral bij elkaar kracht te vinden, die in deze bepalend zijn. Een pastoraal team zal in onderlinge afstemming van werkzaamheden gezamenlijk innovatief, missionair pastoraat ontwikkelen. Een belangrijk ander effect van teamvorming is de mogelijkheid om tot taakverdeling te komen en specifieke talenten, die binnen een team aanwezig kunnen zijn, te benutten.

Het cluster wordt geleid door een priester, die door de bisschop benoemd wordt ofwel als “pastoor” ofwel als “moderator” (CIC canon 517, 1). Ten einde een flexibele inzet mogelijk te maken heeft het bisdombestuur het voornemen de benoeming van de priester die de leiding krijgt, aan een termijn te binden. De leiding van de pastorale werkzaamheden berust bij deze priester. Als het pastoraal team het wenselijk of opportuun acht dat een ander lid wordt aangewezen voor de praktische coördinatie, dan kan een voordracht daartoe aan de bisschop worden gedaan.

Hoewel de pastorale beroepskrachten, op basis van hun respectievelijke competenties, een generieke taakstelling krijgen en gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de kerntaken binnen de pastoraal, bepleit het bisdombestuur dat via taakprofilering nieuwe mogelijkheden ontstaan om binnen een cluster innovatie te bewerkstelligen. Het gaat hierbij om nieuwe wegen, om het aanwenden van nieuwe methoden waarvoor een pastorale beroepskracht voor een bepaald aantal uren wordt vrij geroosterd.

Met betrekking tot de werkplek zijn meerdere opties mogelijk. Het lijkt de voorkeur te verdienen – zeker in die gevallen dat het cluster een relatief klein territorium bestrijkt - om een gezamenlijk centrum te creëren van waaruit de beroepskrachten opereren. Veelal zal ook hier het centrale secretariaat gevestigd zijn.

Voor personele zaken komt er per cluster één bestuurlijk aanspreekpunt voor de leden van het team.

SAMENVATTING:

- Pastorale beroepskrachten functioneren in teamverband.

- Ieder team ontvangt van meet af aan begeleiding.
- Het bisdombestuur faciliteert de teambegeleiding.
- Binnen het team worden afspraken gemaakt over specifieke taakprofielen.
- De werkzaamheden van het team worden door de pastoor / moderator geleid. In de praktijk kunnen ze door een ander lid van het team worden gecoördineerd.
- Er worden heldere afspraken gemaakt over de relatie met het bestuur, de werklocatie en dergelijke.

PASTORALE HOUDING

In de consultatieronde is opgevallen dat zowel de keuze voor een meer missionaire benadering als de noodzaak om tot verdere samenwerking te komen door bijna alle betrokkenen werd gedeeld. Deze consensus vormt een uitdaging om de verschillen die er tussen pastorale beroepskrachten bestaan - niet alleen door onderscheid in wijding en zending, maar ook door de verschillende accenten die men bijvoorbeeld vanwege eigen talenten in het werk legt – onderling in gesprek te brengen en vruchtbaar te maken voor de opbouw van de kerkgemeenschap.

Het bestuur van het bisdom onderkent dat met de voorgestelde verandering in de opzet van de territoriale pastoraal, er een verandering in zicht komt van de pastorale instelling die collega's in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld. Vragen rondom nabijheid en afstand, collegialiteit, ruimte voor eigen invulling en verbondenheid met elkaar of de noden van de kerk komen door de clustervorming in een nieuw licht te staan. Hoe moet het pastoraal leiderschap in de toekomst vorm krijgen? En er is meer dat verandert. Niet alleen het eigen erf ondergaat wijzigingen, de wereld om ons heen verandert snel. Al dit soort vragen en ontwikkelingen raken niet alleen de professionaliteit van de pastorale beroepskracht, maar ook de lagen van spiritualiteit en persoonlijke geloofservaring. We denken dat het van belang is om in gezamenlijkheid aan die 'binnenkant' van de pastorale beroepskracht te werken. Het bisdombestuur is van plan om een aantal reflectiedagen te organiseren, waarin studie en retraite ons zullen helpen om verder zicht te krijgen op die nieuwe pastorale houding.

SAMENVATTING:

- Het bisdombestuur zal reflectiedagen organiseren voor de pastorale beroepskrachten.
- Het bisdombestuur zal studiedagen organiseren voor leden van parochiebesturen en kernvrijwilligers ter ondersteuning van de ontwikkeling van een pastorale houding.

4. DE UITVOERING

In de consultatieronde is aan de ene kant gepleit voor betrokkenheid en inspraak bij de plannen en is verzocht niet met een van boven opgelegde structuur te komen. Aan de andere kant is ervoor gepleit dat het bisdombestuur de regie neemt en beslissingen niet uitstelt, opdat niet onnodig tijd verloren gaat aan overleg en 'de pijn' van de ingrepen zo kort mogelijk duurt. Het is duidelijk dat niet beide invalshoeken tegelijk kunnen worden gekozen.

Het bisdombestuur meent met de hier ontwikkelde visie en voorstellen een samenhangende en evenwichtige organisatie van de territoriale pastoraal in het bisdom te presenteren. Op basis van de uitgangspunten en de criteria, zoals die in hoofdstuk 1 en 2 zijn uiteengezet, is een gefundeerde en samenhangende nieuwe territoriale structuur van het bisdom mogelijk. Er is een duidelijk voorstel voor clustering ontwikkeld (zie Bijlage); dit voorstel vormt één geheel voor heel het bisdom; wijzigingen in het ene cluster hebben onmiddellijk gevolgen voor andere clusters.

Het gesprek over de concrete invulling van het beleid en de uitvoering van het traject van clustervorming zal per beoogd cluster rechtstreeks worden gevoerd met de daar werkzame pastorale beroepskrachten en betrokken parochiebesturen.

Begin 2008 zal een start worden gemaakt met de clusterbesprekingen. Twee medewerkers van het bisdom zullen met de betrokkenen in gesprek gaan over het cluster waartoe men behoort. Per beoogd cluster worden inventarisaties gemaakt van gegevens, wensen en mogelijkheden, wat betreft de opzet, de uitvoering en de begeleiding. Deze fase zal op 1 juni 2008 afgerond zijn.

De uitvoering van het plan ligt bij het Managementteam (MT) van het bisdom, bestaande uit de vicaris-generaal, de algemeen econoom, het hoofd van de afdeling Pastorale Dienstverlening, het hoofd van de afdeling Personeel en Organisatie, de Managementassistente. Het MT zal waar nodig procesbegeleiders inschakelen, die aan het MT rapporteren.

In september 2008 hopen we concreet met het proces van clustering te starten. Het zal nodig zijn om het op meerdere niveaus te begeleiden. Die begeleiding zal het bisdom faciliteren. Het MT zal de opportuniteit ervan per cluster beoordelen. De begeleidingscapaciteit kent grenzen en er kunnen valide redenen zijn om in een bepaald cluster vooralsnog geen start te maken met de feitelijke clustering of om er juist voorrang aan te geven. Belangrijke indicatoren hierbij zijn de sterkte van het draagvlak van de plaatselijke geloofsgemeenschappen, de urgentie van de problematiek met kerkgebouwen en een verandering in de personele bezetting in een geloofsgemeenschap.

Zo spoedig mogelijk na 1 juni 2008 worden alle parochies geïnformeerd over het tijdpad. Uiterlijk september 2011, dus binnen een periode van 3 jaar, hopen we het proces van clustering af te ronden.

* * * * *

De beleidsnota “Samenwerking Geboden” van 1996 stelde het bisdom voor een uitdagende vraag (blz. 11): “Aan het eind van het tweede millennium lijkt de vraag naar de missionaire dynamiek van parochies terug te keren: Hoe zorgen we ook in de toekomst voor levenskrachtige en levensvatbare gemeenschappen van geïnspireerde en geëngageerde christenen?”

Op deze vraag tracht “Samenwerking Geboden 2” aan het begin van het derde millennium een passend antwoord te geven. Dit antwoord kan alleen slagen wanneer wij allen ten volle bereid zijn ons “deel bij te dragen in de inspanning voor het Evangelie” (2 Tim. 2, 1-8).

BIJLAGE

1. Clusterindeling

Op basis van de in hoofdstuk 2 omschreven uitgangspunten zou de indeling van de territoriale pastoraal van het bisdom Rotterdam er als volgt uit kunnen zien.

GROTE STEDEN		
NUMMER	NAAM	PAROCHIES
1	Rotterdam rechter maasoever	Dominicus, Joseph, Laurentius-Elisabeth, Laurentius-Ignatius, Rozenkrans-Albertus, Pax Christi, Familie, Hildegardis-Antonius, Verlosser-Barbara, Lambertus, Vier Evangelisten, Nicolaas
2	Rotterdam Zuid	Drie-Eenheid, Lourdes, Michaël-Clemens, Goede Herder-Engelbewaarders, Emmaüsgangers, Joris (Ridderkerk), Augustinus (Barendrecht),
3	Rotterdam Oost	Caecilia, Paulus Beking, Ommoord-Zevenkamp (Rotterdam), Joseph (Nieuwerkerk), Maria Koningin (Krimpen)
4	Den Haag Noord	Driekoningen, Padua, Jacobus, Ignatius, Abt, Agnes, Willibrord
5	Den Haag Zuid	Titus Brandsma, Ars, Eik en Duinen, Emmaüs,

MIDDELGROTE STEDEN EN AGGLOMERATIES		
NUMMER	NAAM	PAROCHIES
6	Leiden e.o.	Petrus, Hemelvaart-Joseph, Lodewijk, OLVOO, Merenwijk, Lam Gods (Leiden), Menswording (Leiderdorp), OLVOO (Zoeterwoude-Rijndijk), Laurentius (Stompwijk), Onthoofding (Zoeterwoude-Dorp)
7	Delft	Hippolytus, Franciscus-Clara, Adelbert
8	Drechtsteden	Titus Brandsma, Maria (Dordrecht), Fatima (Alblasserdam), Bijstand (Sliedrecht), Maria (Papendrecht), Petrus (Zwijndrecht), Hart (Zwijndrecht), Nicolaas (HIAmbacht)
9	Zoetermeer	Nicolaas

KLEINSTEDELIJKE EN RURALE AGGLOMERATIES		
NUMMER	NAAM	PAROCHIES
10	Alphen e.o.	Emmaüsgangers (Alphen), Engelbewaarders (Hazerswoude-Dorp), Michael-Bernardus (Hazerswoude-Rijndijk)
11	Voorne-Putten	Willibrordus (Rhoon), Maria-St.Jan (Hoogvliet), Jozef (Rozenburg), Felicitas (Spijkenisse), Martelaren (Brielle), Antonius (Hellevoetsluis)
12	Eilanden	Hemelvaart (Middelharnis), Hemelvaart (Oude Tonge), Hemelvaart (Achthuizen), Dienaar (Oud Beijerland)
13	Gorinchem e.o.	Nicolaas Pieck (Gorinchem), Giesen-Linge (Hardinxveld), Maria Onbevlekt (Leerdam), Maria (Vianen), Petrus-Paulus (Everdingen)
14	Gouda e.o.	Antonius (Gouda), Onthoofding (Moordrecht), Victor (Waddinxveen), Doper (Boskoop), Goede Herder (Reeuwijk), Willibrord (Bodegraven), Zevenhuizen-Moerkapelle
15	Woerden e.o.	Bonaventura (Woerden), Franciscus (Oudewater), Barnabas, Gabriël (Haastrecht), Bartholomeus (Schoonhoven)
16	Oostland	Geboorte (Berkel-Rodenrijs), Willibrord (Bergschenhoek), Visitatie (Bleiswijk), Bartholomeus (Nootdorp), Joannes (Pijnacker)

17	Westland Zee	Adrianus (Naaldwijk), Goede Raad (Honselersdijk), Machutus (Monster), ten Hemelopneming ('s Gravenzande), Egbertus (Hoek van Holland), Bartholomeus (Poeldijk)
18	Westland Binnen	de Doper, Joseph (Wateringen), Andreas (Kwintsheul), Martelaren (De Lier), Antonius-Cornelius (Den Hoorn), Jacobus (Schipluiden), Magdalena (Maasland)
19	Plassengebied	Petrus-Paulus (Aarlanderveen), Adrianus (Langeraar), Geboorte (Meije-Zegveld), Hemelvaart (Nieuwkoop), Nicolaas (Nieuwveen), Martinus (Noorden), Johannes Geboorte (Zevenhoven), de Doper (Leimuiden), Emanuel (Roelofarendsveen en Oude Wetering), Bavo (Oud Ade), Geboorte (Rijpwetering), Geboorte-Goede Herder (Hoogmade en Woubrugge)
20	Wassenaar e.o.	Joseph, Willibrordus, Goede Herder (Wassenaar), Moeder Gods-Laurentius (Voorschoten), Willibrord (Oegstgeest), Johannes (Katwijk)
21	Bollenstreek Zuid	Jeroen-Maria (Noordwijk), Jozef, Victor (Noordwijkerhout), Pancratius-Matthias (Sassenheim en Warmond), Bartholomeus (Voorhout)
22	Bollenstreek Noord	Joseph-Martinus (Hillegom), Hart (De Zilk), Agatha (Lisse)
23	Nieuwe Maas	Hart, Liduina, de Doper, Jacobus-Martinus (Schiedam), Willibrord (Vlaardingen), Andreas-Petrus-Paulus (Maasluis)
24	Vlietstreek	Maarten, Verrezen Christus (Voorburg), Trinitas (Leidschendam), Bonifatius (Rijswijk)

2. Aantallen gelovigen per cluster

De grootte van de verschillende clusters wordt zichtbaar aan de hand van het *aantal gelovigen per cluster*. Bron: parochiestatistiek KASKI peildatum 1 januari 2007.

NUMMER	NAAM	AANTAL GELOVIGEN
1	Rotterdam rechter maasoever	29.409
2	Rotterdam Zuid	19.430
3	Rotterdam Oost	26.091
4	Den Haag Noord	33.400
5	Den Haag Zuid	29.580
6	Leiden e.o.	21.312
7	Delft	16.926
8	Drechtsteden	19.617
9	Zoetermeer	28.385
10	Alphen e.o.	18.672
11	Voorne-Putten	18.047
12	Eilanden	8.205
13	Gorinchem e.o.	8.891
14	Gouda e.o.	21.777
15	Woerden e.o.	16.828
16	Oostland	24.450
17	Westland Zee	21.499
18	Westland Binnen	21.113
19	Plassengebied	25.681

20	Wassenaar e.o.	21.386
21	Bollenstreek Zuid	28.848
22	Bollenstreek Noord	19.054
23	Nieuwe Maas	19.203
24	Vlietstreek	33.418

3. Aantal clusters per categorie

Op basis van de 4 categorieën clusters A t/m D (A: tot 10.000 gelovigen; B: 10.000 - 20.000 gelovigen; C: 20.000 - 30.000 gelovigen; D: meer dan 30.000 gelovigen) levert bovenstaand overzicht van de beoogde clusters met de aantallen gelovigen het volgende *aantal clusters per categorie* op:

CATEGORIE	AANTAL CLUSTERS
A	2
B	8
C	12
D	2

4. Personele bezetting per clustercategorie

De *personele bezetting per clustercategorie* op basis van het aantal parochianen, onder verwijzing naar het beleidsuitgangspunt van de gedifferentieerde en coöperatieve pastoraal en met het oog op een getalsmatig minimum van 3 beroepskrachten per team, is dan als volgt:

CATEGORIE	PRIESTERS	DIAKENS	PASTORAAL WERK(ST)ERS
A	1	1	1
B	2	-	1
C	2	1	2
D	4	-	2

Als het aantal geprognosticeerde beroepskrachten voor 2015 wordt afgezet tegen de aantallen beroepskrachten die nodig zijn volgens de bovenstaande gestandaardiseerde toedeling per cluster, dan geeft dat de volgende som:

AMBT	PROGNOSE 2015	VERDELING 2015	TEKORT	RESERVE
Priesters	55	50 $2 \times 1, 8 \times 2, 12 \times 2, 2 \times 4 = 2 + 16 + 24 + 8$	-	5
Diakens	12	14 $2 \times 1, 12 \times 1 = 2 + 12$	2	-
pastoraal werk(st)ers	39	38 $2 \times 1, 8 \times 1, 12 \times 2, 2 \times 2 = 2 + 8 + 24 + 4$	-	1

Totaal	106	102		

5. Overzichtstabel

De *overzichtstabel* ziet er als volgt uit:

NUMMER	NAAM	AANTAL PASTORALE EENHEDEN	AANTAL PAROCHIANEN	CATEGORIE
1	Rotterdam rechter maasoever	12	29.409	C
2	Rotterdam Zuid	7	19.430	B
3	Rotterdam Oost	5	26.091	C
4	Den Haag Noord	7	33.400	D
5	Den Haag Zuid	4	29.580	C
6	Leiden e.o.	10	21.312	C
7	Delft	3	16.926	B
8	Drechtsteden	8	19.617	B
9	Zoetermeer	1	28.385	C
10	Alphen e.o.	3	18.672	B
11	Voorne-Putten	6	18.047	B
12	Eilanden	4	8.205	A
13	Gorinchem e.o.	5	8.891	A
14	Gouda e.o.	7	21.777	C
15	Woerden e.o.	5	16.828	B
16	Oostland	5	24.450	C
17	Westland Zee	6	21.499	C
18	Westland Binnen	7	21.113	C
19	Plassengebied	12	25.681	C
20	Wassenaar e.o.	6	21.386	C
21	Bollenstreek Zuid	5	28.848	C
22	Bollenstreek Noord	3	19.054	B
23	Nieuwe Maas	6	19.203	B
24	Vlietstreek	4	33.418	D